

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра українознавства, культурології та історії науки

Гутник М.В.

Ткаченко С.С.

Організація самостійної роботи з вивчення дисципліни

**ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
напряму підготовки 032 «Історія та археологія»**

Харків 2021

**МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра українознавства, культурології та історії науки

**Гутник М.В.
Ткаченко С.С.**

Організація самостійної роботи з вивчення дисципліни

**ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
напряму підготовки 032 «Історія та археологія»**

Затверджено
кафедра українознавства, культурології
та історії науки НТУ «ХПІ»
Протокол № 1 від 07 вересня 2021 р.

Зав. кафедри Володимир СКЛЯР

Харків 2021

ВСТУП

Самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час за розкладом.

Самостійна робота над навчальною дисципліною для студентів включає:

- опрацювання теоретичних основ, прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, які передбачено для самостійного опрацювання;
- підготовку до виступу на семінарському занятті;
- підготовку конспектів навчальних чи наукових текстів;
- підготовку до модульного контролю;
- систематизацію вивченого матеріалу;
- виконання тестових завдань тощо.

Окремі питання, які включені до лекційного курсу потребують більш детального і глибокого вивчення. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні основної і додаткової літератури, законодавчих та нормативних документів, виконанні практичних завдань.

Самостійна робота сприяє успішному засвоєнню програмного матеріалу з навчальної дисципліни дає можливість опанувати важливі вміння по здобуттю та розширенню професійного світогляду, одержати практичні знання.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 2. Харківський технологічний інститут наприкінці XIX ст. – на початку XX ст.

1. Значення робіт В.Л. Кирпичова для розвитку науки
(скануй QR код або прохось за посиланням:
http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/40808/1/MicroCAD_2018_Radohuz_Znachennia_robit.pdf)

2. Поняття: «наукова школа», «науковий лідер» (скануй QR код або прохось за посиланням: http://www.health-medic.com/articles/mistetzvo/2017-03-22/ML_1-2_2017_klub2.pdf)

3. М. Гельферіх та його меценатська діяльність щодо ХТІ (скануй QR код або прохось за посиланням : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/48152>)

4. Участь учених ХТІ в електрифікації міста Харкова (скануй QR код або проходи за <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8879924>)

5. Використання фінансів на потреби ХТІ (скануй QR код або проходи за посиланням: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=816217>)

6. Постать науковців: І. А. Красуський, Є. І. Орлов, О.М. Щукар'юв, О.Й. Гундер.
7. «Пролетаризація» вищої школи (скануй QR код або проходи за посиланням http://history-pages.kpi.ua/wp-content/uploads/2019/09/48_10_Khytrovska.pdf)

8. Постать науковців: М. П. Клобуков, О. О. Потебня, О. Х. Хінкулов, О. Б. Брон.

ТЕМА 3. Особливості розвитку Харківського технологічного інституту в 20-ті рр. XX ст.

1. Наукова та педагогічна діяльність П.П. Копняєва (скануй QR код або проведи за посиланням: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/9459/1/vestnik_HPI_2011_64_Skliar_P_P_Kopniaiev.pdf)

ТЕМА 4. Харківський механіко-машинобудівний, хіміко-технологічний та електротехнічний інститути в 30-ті рр. XX ст.

1. Доля першого ректора ХПІ – Гелярія Славина (скануй QR код або проведи за посиланням: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/52757>)

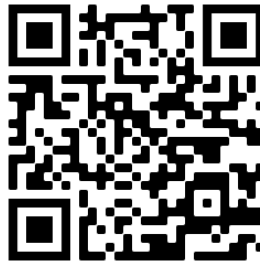

**ТЕМА 5. Харківський механіко-машинобудівний, хіміко-технологічний
та електротехнічний інститути в роки Другої світової війни
і перші повоєнні роки**

1. Виконання досліджень для задоволення потреб фронту (скануй QR код або проведи за посиланням: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/20851/3/2005_Hutnyk_Naukovo-doslidna.pdf)

2. Біографія та науковий доробок В. В. Гавранека, Г. В. Куколєва, Б.О. Носкова, С. М. Хмари (скануй QR коди або проведи за посиланнями: <http://logoskiev.com.ua/books/hpi/pdf/122.pdf>

<http://library.kpi.kharkov.ua/uk/graduate/Kukolev>

<http://polytechnic.kpi.kharkov.ua/ViewArticle.asp?id=2518>

<https://school10-mgn.ru/kafedra-obrabotki-metallov-davleniem-istoriya-razvitiya-osnovnye.html>

ТЕМА 6. Харківський політехнічний інститут

в 50-ті–90-ті рр. XX ст.

1. Інформаційна революція. Основні ознаки, періоди та використання інформаційних технологій на сучасному етапі.

ТЕМА 8. НТУ «ХПІ» як провідний вищий технічний навчальний заклад України

1. Гуртки та секції Палацу студентів, спортивні досягнення студентів-політехників. Участь студентів у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та олімпіадах.
2. Видатні випускники НТУ «ХПІ».

Список літератури

Основна

1. Бесов Л. М. Наукові школи НТУ «ХП» : історико-краєзнавчий аспект / Л. М. Бесов, Н. І. Жорнік, Г. Л. Звонкова // Дослідження з історії техніки : зб. наук. праць / наук. ред. Л. О. Гріффена. – Київ: НТУУ «КП», 2002. – Вип. 2. – С. 93–99.
2. Бесов Л. М. Классик отечественной механики Иван Михайлович Бабаков / Л. М. Бесов, А. А. Ларин, О. К. Морачковский // Історія української науки на межі тисячоліть : зб. наук. праць / відп. ред. О. Я. Пилипчук. – Київ, 2007. – Вип. 28. – С. 35–42.
3. Гринь С. О. Наукові дослідження В. І. Атрощенко у створенні енерготехнологічної схеми виробництва азотної кислоти під єдиним тиском 0,716 МПа / С. О. Гринь, П. В. Кузнецов // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП». – Харків: НТУ «ХП», 2004. – С. 77-79
4. Євген Євгенович Александров (До 60-річчя з дня народження) : біобібліографічний покажчик / [упоряд. С. А. Кулікова, В. В. Манжелей, С. А. Гонкіна, М. М. Крюкова]. – Харків : НТУ «ХП», 2005. – 78 с.
5. Едуард Георгійович Братута (До 75-річчя з дня народження) : біобібліографічний покажчик / [упоряд. С. А. Зав'ялова]. – Харків: НТУ «ХП», 2006. – 32 с.
6. Історія танкобудування України. Персоналії : навч. посібник / [Є.Є. Александров, І. Є. Александрова, Л. М. Бесов та ін.]. – Харків: НТУ «ХП», 2007. – 200 с.
7. Історична спорідненість розвитку прикладних технічних наук: монографія / Е. К. Посвятенко, О. Є. Тверитникова, Н. І. Посвятенко, Т. В. Мельник. Харків: ТОВ Панов А.М., 2017. 224 с.
8. Любухін В. А. Зародження, становлення і розвиток кафедри двигунів внутрішнього згорання НТУ «ХП» / Любухін В. А. // Дослідження з історії техніки : зб. наук. праць / наук. ред. Л. О. Гріффена. – Київ : НТУУ «КП», 2006. – Вип. 9. – С. 125.
9. Мельник Т. В. Наукова школа академіка В. І. Атрощенко / Т. Мельник // Дослідження з історії техніки: зб. наук. праць / наук. ред. Л. О. Гріффена. – Київ : НТУУ «КП», 2004. – Вип. 4. – С. 117–119.
10. Наукова та науково-організаційна діяльність академіка В. І. Атрощенко в хімічній технології : монографія / Л. Л. Товажнянський, Г. І. Гринь, О.Я. Лобойко, П. В. Кузнецов. – Харків : НТУ «ХП», 2006. – 264 с.

- 11.Поляков М. В., Савчук В.С. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи. Київ: Генеза. – 2004. – 416 с.
- 12.Природознавство в Україні до початку ХХ ст. в історичному, культурному та освітньому контекстах / Ю.В. Павленко, С.П. Руда, С.А.Хорошева, Ю.О. Храмов. – Київ: Академперіодика, 2001. – 420 с.
- 13.Руда С. П. До проблеми вивчення наукових шкіл / С. П. Руда, О. Я. Гороховатська // Наука та наукознавство. – 2004. – № 4. – С. 99–103.
- 14.Тверитникова О. Є. Зародження і розвиток електротехнічної освіти в Україні / Олена Тверитникова // Історія української науки на межі тисячоліть : зб. наук. праць / відп. ред. О. Я. Пилипчук. – К., 2005. – Вип. 21. – С. 211–218.
- 15.Тверитникова О. Є. Електротехнічна галузь України другої половини ХХ ст.: напрями розвитку і здобутки : монографія / О. Є. Тверитникова ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Тим Пабліш Груп, 2017. – 500 с.
- 16.Тверитникова О.Є., Посвятенко Н.І., Мельник Т.В. Нариси історії розвитку прикладних технічних наук в Україні. З досвіду Харківського технологічного інституту. Монографія. Харків: НТУ «ХП», 2015. 276 с.
- 17.Тверитникова О. Є. Зародження і розвиток науково-технічної школи електротехніки професора П. П. Копняєва (1885–1950 рр.) : монографія / О. Є. Тверитникова ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : НТУ «ХП», 2009. – 212 с.
- 18.Тверитникова О. Є. Роль інженерно-технічної еліти Харківського політехнічного інституту в становленні електротехнічної галузі України (1950–1970 рр.). Українознавчий альманах. Київ: Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вип. 14. 2013. С. 201–204.
- 19.Тверитникова О. Є. Трансформація системи підготовки інженерів електротехнічного профілю в Харківському політехнічному інституті (1950–1980 рр.). Вісник НТУ «ХП». Харків: НТУ «ХП». 2014. № 30 (1073). С. 158–167.
- 20.Тверитникова О. Є. Вища електротехнічна освіта України другої половини ХХ ст. Українознавчий альманах. Київ: Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вип. 17. 2014. С. 312–315.
- 21.Тверитникова О. Є. Удосконалення системи підготовки і атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації для електротехнічної галузі України (1965–1980 рр.). Питання з історії науки і техніки. Київ: Центр пам'ятниковознавства НАН України і УТОПІК. 2015. № 1 (33). С. 15–21.
- 22.Тверитникова О. Є. Дослідження вчених Харківського політехнічного інституту в галузі електромеханіки (1950–1960 рр.). Історія науки і

- біографістика. Електронне наукове фахове видання міжвідомчий тематичний збірник. 2015. № 4. <http://inb.dnsgb.com.ua/2015-4/18.pdf>.
- 23.Тверитникова О. Є. Модернізація організаційних форм електротехнічної науки України (друга половина XX ст.). Наукові записки. Серія: Історичні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. 2015. Випуск 22. С. 145–149.
- 24.Тверитникова О. Є. Вчений в галузі електротехніки – член-кореспондент АН УРСР О.М. Мілях (до 110-річчя зі дня народження). [Українська біографістика](#). 2016. Вип. 13. С. 158–172.
- 25.Тверитникова О. Є. Вітчизняний досвід наукових студій в контексті цивілізаційного поступу України: наукові електротехнічні школи України (1950–1960 рр.). [Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія українознавство](#). Київ: Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Вип. 18. 2016. С. 56–60.
- 26.Тверитникова О. Є. Інституціоналізація промислових досліджень і розробок електротехнічної галузі України (друга половина XX ст.). Питання з історії науки і техніки. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. 2017. № 3 (35). С. 3–11.
- 27.Тверитникова Е. Е. Научно-исследовательские лаборатории и их роль в развитии научно-образовательного электротехнического комплекса Украины (1950–1960 гг.). Вестник Государственного Университета имени Шакарима города Семей (Казахстан). Семей : изд-во ГУ имени Шакарима города Семей. № 3 (67). 2014. С. 256–261.
- 28.Тверитникова О. Є. Забезпечення науковими кадрами електротехнічний комплекс України (1950–1960 рр.). Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Запоріжжя: ЗНУ, 2014. Вип. 40. С. 184–188.
- 29.Тверитникова Е. Е. Фундаментальные и прикладные исследования ученых Харьковского политехнического института в области техники высоких напряжений (1950–1960 гг.). Российско-украинские связи в истории естествознания и техники. РАН Институт естествознания и техники им. С. И. Вавилова. Москва: Акварель. Выпуск 2. 2014. С. 420–426.
- 30.Мигущенко Р. П., Тверитникова О. Є. Використання кластерного підходу у модернізації вищої технічної школи України. Інноваційний університет і лідерство: проект та мікропроекти – II. Варшава: Fundacja «Instytut Artes Liberales». 2017. С. 370–379.
- 31.Тверитникова О. Розвиток наукової електротехнічної школи професора П. П. Копняєва в другій половині XX ст. (до 150-річчя від дня народження вченого). Res Historia. Lublin. Instytut Historia UMCS. 2018. № 45. Р. 421–433.

- 32.Тверитникова О. Є. Розвиток напряму електровимірювального приладобудування в Харківському політехнічному інституті. Історія науки і техніки: Збірник наукових праць. Київ: Вид-во ДЕТУТ. 2013. Вип. 3. С. 143–149.
- 33.Тверитникова О. Є. Інтеграція досягнень науки і освіти в системі підготовки інженерів-електриків у Харківському електротехнічному інституті: історичні та методологічні аспекти / О. Є. Тверитникова, Ю. Є. Демідова // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2009. – № 2. – С. 9–14.
- 34.Тверитникова О. Є. Науково-педагогічна та просвітницька діяльність викладачів Харківського технологічного інституту. Історичні нариси / О. Є. Тверитникова, Ю. Є. Демідова // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред.: Л. Л. Тovaжнянський, О. Г. Романовський. – Харків : НТУ "ХПІ", 2009. – Вип. 23-24 (27–28). – С. 13–24.
- 35.Тверитникова О. Є. Системні дослідження професора М. П. Клобукова у галузі електротехніки (1891–1900 рр., Харківський технологічний інститут) [Електронний ресурс] / О. Є. Тверитникова // Історія науки і біографістика = History of Science and Biographical Studies : електрон. наук. фахове вид. – 2009. – № 3. – 7 с. – Режим доступу: <http://inb.dnsgb.com.ua/2009-3/09tveritnikova.pdf>
- 36.Тверитникова О. Є. Формування системи підготовки інженерних кадрів на етапі становлення Харківського електротехнічного інституту у 30–40 рр. ХХ ст. / О. Є. Тверитникова // Вестник Нац. техн. ун-та "ХПИ" : сб. науч. тр. Темат. вып. : Автоматика и приборостроение. – Харьков : НТУ "ХПИ", 2008. – № 57. – С. 140–145.
- 37.Тверитникова О. Є. Основні етапи становлення і розвитку теоретичних основ електротехніки в Україні (перша половина ХХ ст.) / О. Є. Тверитникова // Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ» : сб. науч. тр. Темат. вып. : История науки и техники. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2008. – № 8. – С. 150–158.
- 38.Тверитникова О. Є. Науковий доробок і громадська діяльність професора О. К. Погорелка / О. Є. Тверитникова // Наука та наукознавство = Science and Science of Science. – 2006. – № 2. – С. 99-104.
- 39.Тверитникова О. Є. Початковий етап становлення електротехнічного факультету харківського технологічного інституту (1921–1930 рр.) (до 90-річчя створення електротехнічного факультету ХТІ) / О. Є. Тверитникова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Темат. вып. : Энергетика:

надійність та енергоефективність. – Харків : НТУ «ХП», 2011. – № 3. – С. 3–7.

40. Клепиков В. Б., Тверитникова О. Є. Професор П. П. Копняєв – вчений, громадський діяч, організатор вищої електротехнічної освіти (до 150-річчя зі дня народження). Електротехніка та електромеханіка. 2017. № 4. С. 10–15.
41. Товажнянський Л. Служіння освіті: вчора, сьогодні, завтра / Л. Товажнянський // Політехнік. – 2005. – 16 груд.

Додаткова

1. Зозуля М. В. Науково-дослідна робота в Харківському політехнічному інституті (1950–1980 рр.) / Л. М. Бесов, М. В. Зозуля, В. М. Складар // Історія української науки на межі тисячоліть: [зб. наук. праць / відп. ред. О. Я. Пилипчук]. – Київ, 2005. – Вип. 18. – С. 15–21.
2. Зозуля М. В. Зміни у структурі Харківського політехнічного інституту у 1950–1970-ті роки / М. В. Зозуля // Дослідження з історії техніки: [зб. наук. праць / наук. ред. Л. О. Гріффена]. – Київ: НТУУ «КП», 2005. – Вип. 7. – С. 56–61.
3. Зозуля М. В. Організація науково-дослідних робіт у Харківському політехнічному інституті на замовлення промисловості у 50–60-ті роки ХХ ст. / М. В. Зозуля // Дослідження з історії техніки: [зб. наук. праць / наук. ред. Л. О. Гріффена]. – Київ: НТУУ «КП», 2006. – Вип. 8. – С. 35–40.
4. Зозуля М. В. Базові та проблемні лабораторії як осередки комплексних наукових досліджень у Харківському політехнічному інституті: 1950–1970-ті роки / М. В. Зозуля // зб. наук. праць Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Серія «Історія та географія». – Харків: Майдан, 2006. – Вип. 24. – С. 225–228.
5. Зозуля М. В. Проведення науково-дослідних робіт у Харківському політехнічному інституті на замовлення промисловості у 60-ті роки ХХ ст. / М. В. Зозуля // Історія науки і техніки у вищих навчальних закладах України: [зб. наук. праць / упорядники Л. М. Бесов, М. В. Зозуля, І. М. Криленко]. – Харків : НТУ «ХП», 2007. – С. 117–120.
6. Зозуля М. В. Внесок харківських науковців-політехніків в оборону країни // Регіональна студентська науково-теоретична конференція «Велика вітчизняна війна 1941–1945 рр. До 60-річчя перемоги» (Харків, 27–28 квітня 2005 р.). – Харків : НТУ «ХП», 2005. – С. 10–12.
7. Гапченко С. Д. Організація навчального процесу та професорсько-викладацький склад Харківського технологічного інституту наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст. / Гапченко С. Д., Гутник М. В., Складар В. М., Ткаченко

- C.C. // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, VI (26). I:156. 2018. P. 56–59.
8. Гапченко С.Д. Місія сучасного технічного університету у контексті реформування вищої технічної освіти / Гапченко С.Д., Ткаченко С.С. // Матеріали науково-практичної конференції 12–13 квітня 2019 р. м. Дніпро. – Дніпро, СПД «Охотнік», 2019. – С. 66–69.
 9. Гапченко С.Д. ХТІ у 20 рр. ХХ ст. / Гапченко С.Д., Ткаченко С.С. // Матеріали XXIV Всеукраїнської наукової конференції молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів «Наука як феномен національної культури» 19 квітня 2019 р. Зб. Наук. праць – Київ, 2019. – С. 208–212.
 10. Голова В.В. Внесок професора О. П. Лідова у підготовку кадрів хімічної науки у Харківському технологічному інституті / Голова В.В. // Українознавчий альманах; відп. редактор. М. Обушний. Київ: Вид-во. ТОВ «Вадекс», 2013. Вип. 14. С. 182–184.
 11. Гутник М. В. Сотрудничество ученых НТУ «ХПИ» и ученых России в области науки и техники / Л. М. Бесов, М. В. Гутник, Г. В. Лисачук // Переяславська Рада та гармонізація україно-російських відносин на сучасному етапі: [зб. наук. праць: за матер. Міжнар. науч-практ. конференції 18–19 грудня 2006 р. / наук. ред. А. Г. Романовського, В. М. Ганічева]. – Харків: НТУ «ХПІ», 2007. – С. 346–349.
 12. Гутник М. Періодизація розвитку досліджень у Харківському політехнічному інституті / Марина Гутник // зб. наук. праць Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Серія «Історія та географія». – Харків: Майдан, 2007. – Вип. 27. – С. 217–222.
 13. Гутник М. В. Міжнародні освітні проекти Харківського політехнічного інституту в другій половині ХХ століття – на початку ХХІ століття / М. В. Гутник // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» [зб. наук. праць / наук. ред. Л. М. Бесов]. Тематичний випуск: Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХПІ», 2008. – Вип. 8. – С. 176–181.
 14. Гутник М. В. Підготовка технічно-орієнтованої молоді у Харківському політехнічному інституті на етапі НТР / М. В. Гутник // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» [зб. наук. праць / наук. ред. Л. М. Бесов]. Тематичний випуск: Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХПІ», 2009. – Вип. 29. – С. 42–47.
 15. Гутник М. В. Передумови зародження колективних форм науково-дослідної роботи у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» / М. В. Гутник // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» [зб. наук. праць / наук. ред. Л. М. Бесов]. Тематичний

випуск: Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – Вип. 20. – С. 35–40.

16. Гутник М. В. Особливості науково-дослідної роботи у галузі техніки у національному технічному університеті «ХП» (1950–1970) / Гутник М. В. // Історія науки і техніки: зб. наук. праць / Гол. ред. О. Я. Пилипчук. – Київ: Вид-во ДЕТУТ, 2011. – Вип. 1. – С. 69–75.
17. Гутник Марина. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» у науково-освітньому просторі Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття / Гутник Марина // Українознавчий альманах. – Вип. 8. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012. – С. 89–91.
18. Гутник М. В. Участь харківських політехніків у міжнародній торгівлі в межах ради економічної взаємодопомоги / М. В. Гутник, В. М. Скляр // Вісник Національного технічного університету «ХП» [зб. наук. праць / наук. ред. В. Я. Міщенко, О. М. Гаврись]. Тематичний випуск : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків : НТУ «ХП», 2012. – № 12. – С. 67–71.
19. Гутник М. В. Наукові школи механіки та математики на Інженерно–фізичному факультеті НТУ «ХП» / М. В. Гутник, О. К. Морачковський // Вісник Національного технічного університету «ХП» [зб. наук. праць / наук. ред. В. М. Скляр]. Тематичний випуск: Історія науки і техніки. – Харків: НТУ «ХП», 2012. – Вип. 10 (984). – С. 21–33.
20. Гутник Марина. Українська технічна еліта у поступі світової науки (на прикладі наукового доробку В. Рвачова) / Гутник Марина // Українознавчий альманах. – Вип. 14. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2013. – С. 184–186.
21. Гутник М. В. Механіка в НТУ «Харківський політехнічний інститут». Науковий доробок Анатолія Васильовича Бурлакова / Марина Гутник, Олег Морачковський // Дослідження з історії техніки: [зб. наук. праць / гол. ред. М. Ю. Ільченко]. – Київ : НТУУ «КП», 2015. – Вип. 21. – С. 43–48.
22. Гутник М. В. Українська технічна еліта в Європейському науковому просторі: співпраця вчених Харківського практичного технологічного інституту з вищими технічними школами Західної Європи (кін. ХІХ – поч. ХХ ст.) / Марина Гутник // Українознавчий альманах. – 2015. – Вип. 18. – С. 150–152.
23. Гутник М. В. Внесок професора В. Кнаббе у становлення галузі механічної технології в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття / Марина Гутник // Українознавство. – № 4(57). – 2015. – С. 222 – 230.

24. Гутник М.В. Вплив наукових розробок харківських учених-технологів на формування нового урбаністичного простору на рубежі XIX – XX ст. (на прикладі міста Харкова) / Марина Гутник // Народна творчість та етнологія. – 2016. – Вип.1(359). – С. 91–95.
25. Гутник М.В. Становлення металургійної галузі у Харківському практичному технологічному інституті наприкінці XIX – на початку XX ст. / М. В. Гутник // Історія науки і техніки: збірник наукових праць / гол. ред. О.Я. Пилипчук. – Київ: Вид-во ДЕТУТ, 2016. – Вип. 8. – С. 5–12.
26. Гутник М.В. Започаткування наукових студій у галузі технічних наук у Харківському практичному технологічному інституті (на прикладі наукового доробку П.М. Мухачова / М. В. Гутник // Історія науки і біографістика. – 2017. – Вип. 1. – Режим доступу : <http://inb.dnsgb.com.ua/2017-1/06.pdf> . – Заголовок з екрану.
27. Гутник М.В. Професор Василь Іванович Альбіцький – провідний учений Харківського технологічного інституту у галузі гідравліки (19.03.1850 – після 1916) / М. В. Гутник // Історія науки і біографістика. 2018. №2. Режим доступу : <http://inb.dnsgb.com.ua/2018-2/07.pdf>
28. Гутник М.В. Професор Костянтин Олексійович Зворикін – один із фундаторів науки з технології матеріалів / М. В. Гутник // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2018. – № 51. – С. 427-431.
29. Гутник М.В. Вчений в галузі котлобудування, професор Харківського практичного технологічного інституту Олексій Іванович Предтеченський (1857-1905) / М. В. Гутник // Дослідження з історії техніки: [зб. наук. праць / гол. ред. М. Ю. Ільченко]. – Київ : НТУУ «КПІ», 2018. – Вип. 24. – С. 40–44.
30. Gutnyk M. Development of technical education in the city of Kharkov: the contribution of Vikentii Khomych Gerburt-Geibovych / Gutnyk M. // Часопис української історії. – Київ, 2019. – Вип. 40. – С. 102-112.
31. Гутник М. В. Підготовка кадрів вищої кваліфікації у Харківському політехнічному інституті у 1950–1980-ті роки / М. В. Гутник // Матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я» (Харків, 4–6 червня 2008 р.). У двох частинах. Частина II. – Харків : НТУ «ХПІ», 2008. – С. 59.
32. Гутник М. В. Науково-дослідна робота в галузі хімії та хімічної технології у ХПІ: історико-методологічні аспекти / М. В. Гутник // Матеріали 7-ї Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання історії науки і техніки» (Київ, 2–3 жовтня 2008 р.). – Київ : Центр пам'яткознавства НАН України та УТОПІК, 2008. – С. 30–32.

33. Гутник М.В. Створення у Харківському практичному технологічному інституті першої в Україні кафедри сільськогосподарського машинобудування / Гутник М.В. // Матеріали XI Всеукраїнської конференції молодих учених та спеціалістів «Історія освіти, науки і техніки в Україні» (м. Київ, 16 травня 2016 р.) / Нац. акад. аграр. наук України; Нац. наук. с-г. б-ка НААН; Ін-т кормів та сіл. госп-ва Поділля НААН [та ін.]. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – С. 84–85.
34. Гутник М.В. Нарис до 155-річчя від дня народження Петра Матвійовича Мухачова / М. В. Гутник // Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств» (Харків, 26–27 жовтня 2016 р.) – Харків: НТУ «ХП», 2016. – С. 188–190.
35. Гутник М.В. Спроби відкриття у Харківському технологічному інституті агрономічного відділення / Гутник М.В. // матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Професор С.Л. Франкфурт (1866 – 1954) – видатний вчений-агробіолог, один із дієвих організаторів академічної науки в Україні (до 150-річчя від дня народження)» (м. Київ, 18 листопада, 2016 р.) Нац. акад. аграр. наук України; Нац. наук. с-г. б-ка НААН; Миронівський ін-т пшениці ім. В.М. Ремесла [та ін.]. – Київ: ТОВ «Наш формат», 2016. – Ч.2. – С. 144–146.
36. Гутник М.В. Основні здобутки вчених, фундаторів хімічної технології у Харківському технологічному інституті наприкінці XIX – на початку XX ст. / Гутник М.В., Голова В.В., Радогуз С.А. // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. Збірник наукових праць. За матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 16 листопада 2016 року. Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації. – Харків: НТУ «ХП», 2017. – Вип.47 (51). – Т.2. – С. 196–203.
37. Гутник М.В. Науковий доробок професора Антонія-Боніфація Павловича Пшеборського – фахівця у галузі математики й механіки / М. В. Гутник // Матеріали 17-ї Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання історії науки і техніки» (Київ, 27–29 вересня 2018 р.) / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – Київ, 2018. – С. 69–72.
38. Гутник М.В. Перипетії життєвого шляху та діяльності провідного фахівця у галузі сільського господарства К.Г. Шиндлера наприкінці XIX – на початку XX ст. / М. В. Гутник, В.М. Скляр // Матеріали XIV-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та спеціалістів «Історія освіти, науки і техніки в Україні», присвяченої ювілейним датам від дня

народження видатних учених в галузі аграрних наук – основоположників сільськогосподарської дослідної справи в Україні за науковими напрямками, професорів – Богданова Сергія Михайловича (1859–1920), Шиндлера Камілла Гавриловича (1869–1940) та члена-кореспондента АН УРСР Тюленєва Миколи Олександровича (1889–1969) (17 травня 2019 року, Київ) / Нац. акад. аграр. наук України; Нац. наук. с-г. б-ка НААН; – Київ: КОМПРИНТ, 2019. – С.73-75.

39. Гутник М. Вища політехнічна освіта України у реформаційні 1920–1930-ті рр. / М. В. Гутник // Матеріали 19-ої Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання історії науки і техніки» (м. Київ, 28 – 30 жовтня 2020 р.) / Відп. ред. Гріффен Л.О. : Асоц. праців. музеїв тех. проф. ; Ін-т досл. наук.-тех. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України ; Нац. історич. музей «Київська фортеця» ; Держ. політех. Музей при НТУУ «КПІ» ; Акад. інж. наук України ; Акад. наук вищої освіти України. – К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2020. – С 77–80.
40. Демідова Ю. Система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні: ретроспектива розвитку і особливості формування / Ю. Демідова, О. Тверитникова, Н. Іліаш // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2019. – № 2. – С. 112-124.
41. Жуменкова Д.В. Організація німцями Харківського політехнічного інституту в 1941 р. / Жуменкова Д.В., Журило Д.Ю. // Матеріали XVI Всеукр. конф. молодих учених та спец. Історія освіти, науки і техніки в Україні, присвяч. ювіл. датам від дня народж. видатних учених в галузі аграрних наук – основоположників сільськогосподарської дослідної справи в Україні за своїми напрямками: Кудашева Володимира Олександровича (1846–1916), Овсинського Івана Євгеновича (1856–1910), Махова Григорія Григоровича (1886–1952), Київ, 14 трав. 2021 р. / НААН, ННСГБ. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2021. – С. 206–209.
42. Камчатний В. Г. Науково-освітній доробок професора І. П. Осипова (1855–1918 рр.) в галузі хімії: монографія / В.Г. Камчатний. Харків: Золоті сторінки, 2018 – 232 с.
43. Мельник Т. В. Зародження і розвиток наукової школи академіка В.І. Атрощенко / Т.В. Мельник // Нариси з історії природознавства і техніки, 2002. Вип. 44. С. 92–94.
44. Тверитникова О. Є. Забезпечення кадрами вищої кваліфікації електротехнічний напрям Харківського політехнічного інституту (1950–1960 рр.). Дев'ятнадцята Всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки і техніки і освіти та спеціалістів, присвячена 95-річчю

- ювілею Національної Академії наук: мат. конф. Київ: вид-во АН вищої освіти України. 2014. С. 201–204.
- 45.Тверитникова О. Є. Наукові центри електротехнічної галузі України другої половини ХХ ст. Двадцята Всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки і техніки і освіти та спеціалістів, присвячена 95-річному ювілею Національної Академії наук: мат. конф. Київ: вид-во АН вищої освіти України. 2015. С. 171–174.
- 46.Тверитникова О. Є. Організація науково-дослідної роботи студентів (друга половина ХХ ст.) .Матеріали ХХІІІ-ї Міжнародної наукової конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я». Харків. 2015. С. 77.
- 47.Тверитникова О. Є. Науковий доробок учених вищої школи України в галузі електроприводу (1950–1960 рр.). Матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600-річчю міста. Одеса. 2015. С. 146–148.
- 48.Тверитникова О. Є. Започаткування в Україні досліджень з аналізу та автоматизації режимів електроенергетичних систем. Матеріали 14-ї Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання історії техніки». Центр пам'ятниковознавства НАН України і Утопик. Київ, Львів. 2015. С. 418–421.
- 49.Тверитникова О. Є. О.Б. Брон – фундатор напрямку низьковольтного електроапаратобудування в Україні – (до 120-річчя зі дня народження). Матеріали 3-ї Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання приладобудування». НТУ «ХПІ». Харків. 2016. С. 166–167.
- 50.Тверитникова О. Є. Розвиток напрямку перетворювальної техніки в Україні (друга половина ХХ ст.). Матеріали ХХІІ Всеукраїнської конференції молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів. 2017. С. 172–175.
- 51.Тверитникова О. Є. Формування системи атестації наукових кадрів електротехнічного профілю в Україні (1950–1991 рр.). Матеріали ХХV-ї Міжнародної наукової конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я». – Харків. 2017. – С. 148.
- 52.Тверитникова О. Інженерно-технічна еліта Харківського політехнічного інституту у становленні електротехнічної галузі України (1950–1970 рр.) / О. Тверитникова // Українознавчий альманах. – 2013. – Вип. 14. – С. 201–204.
- 53.Ткаченко С. С. Науково-організаційна діяльність Харківського товариства сільського господарства і сільськогосподарської промисловості у галузі механізації сільського господарства / Ткаченко С.С., Поштаренко Д. В. // 36. Наук. Праць. Серія : Історія науки і техніки. – Харків, НТУ «ХПІ». – 2015. – № 15, С. 185–193.

- 54.Ткаченко С.С. Роль учених Фізико-технічного інституту низьких температур у підготовці науково-технічних та інженерних кадрів у період 60-90-х рр. ХХ ст. / Ткаченко С.С., Овчаренко Ю.С. // Історія науки і біографістика. [Електронний ресурс]. 2017. № 3.URL :<http://inb.dnsgb.com.ua/2017-4>
- 55.Ткаченко С.С. Наукові товариства Харкова як осередки наукових знань другої половини ХІХ ст. /Ткаченко С.С., Гутник М.В. // Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Духовно-моральнісні основи та відповідальність особистості у долі людської цивілізації» (16 листопада 2017 р.) – Харків: НТУ «ХП», 2018. – Вип.48(52). – С. 240–247.
- 56.Ткаченко С.С. Досвід Харківської селекційної станції наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. /Ткаченко С.С. // Матеріали 14-ої Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання історії науки і техніки» (м. Львів, 8–10 жовтня 2015 р.) / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. – Київ, Львів, 2015.– С. 420–423.
- 57.Ткаченко С.С. Досвід Харківського товариства сільського господарства у механізації аграрного сектору Харківської губернії на початку ХХ ст. / Ткаченко С.С. // Тези доп. ХІ Всеукраїнської конференції молодих учених та аспір. конф., 16 травня 2016 р., м. Київ. – Вінниця, 2016. – С. 258–264.
- 58.Ткаченко С.С. Історія НТУ «ХПІ в науково-освітній діяльності кафедри «Історія науки і техніки» / Ткаченко С.С. // Матеріали 15-ї Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання історії науки і техніки» (Київ, 29 вересня–1 жовтня 2016 р.) / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК; Центр досл. наук.-тех. потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. – Київ; 2016. – С. 255–257.
59. Ткаченко С.С. Харківський період у діяльності П.В. Будріна / Ткаченко С.С. // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Професор С.Л. Франкфурт (1866 – 1954) – видатний вчений-агробіолог, один із дієвих організаторів академічної науки в Україні (до 150-річчя від дня народження)» (м. Київ, 18 листопада, 2016 р.) Нац. акад. аграр. наук України; Нац. наук.с-г. б-ка НААН; Миронівський ін.-т пшениц іім. В.М. Ремесла [та ін.]. – Київ: ТОВ «Наш формат», 2016. – Ч.2. – С. 257–259.
- 60.Ткаченко С.С. Участь викладачів ХТІ у наукових товариствах Харкова / Ткаченко С.С. // ХІІІ Міжнародна конференція молодих учених та спеціалістів, присвяченої 100-річчю від часу утворення у складі Міністерства земельних справ комітетів при Національній науковій сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України (м. Київ, 18 травня 2018 р.) / Нац. акад. аграр. наук України; Нац.

наук. с-г. б-ка НААН; Рада молодих вчених НААН [та ін.]. – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю, 2018. – С. 299–301.

61. Ткаченко С.С. Організація навчального процесу у Харківському технологічному інституті наприкінці XIX – на початку XX ст. / Ткаченко С.С. // Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – Київ; 2018. – С. 69–72.
62. Черниш І. М. Основні напрямки підготовки інженерів-хіміків у Харківському практичному технологічному інституті / І.М. Черниш // Питання історії науки і техніки, 2007. – № 2. – С. 33–39.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ (перелік інформаційних ресурсів)

1. <http://library.kpi.kharkov.ua> – Електронні ресурси Науково-технічної бібліотеки НТУ «ХП»
2. <http://korolenko.kharkov.com> – Електронні ресурси Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського
4. <http://nlu.org.ua> – Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого
5. <http://history.org.ua/uk> – Електронні ресурси Інституту історії України НАН України
6. <http://esu.com.ua> – Енциклопедія сучасної України
7. <http://encyclopediaofukraine.com> Internet – Encyclopedia of Ukraine
8. <http://istznu.org/> Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету
9. <http://inb.dnsgb.com.ua/> Історія науки і біографістика
10. <https://vestnikdnu.dp.ua/index.php/ifnit> – Дослідження з історії і філософії науки і техніки